

Яскраво охарактеризовано у нарисі діяльність Товариства об'єднаних слов'ян (с. 175—202). Становить інтерес як характеристика загадкових перспективних планів визволення з-під неволі всього слов'янства, так й короткі колоритні замальовки про окремих діячів товариства братів А. І. та П. І. Борисових, І. І. Горбачевського та ін. На жаль, автор не уник деякої ідеалізації цієї організації та її діячів у душі прихвальної, але словнених неправдивими літературними домислами «Записок» І. І. Горбачевського.

Заключний матеріал нарису, присвячений повстанню Чернігівського полку, також подано цікаво. Яскраво змальовано шестиденний похід повстанців по Васильківському повіту та героїчні зусилля окремих активних учасників повстання.

Проте на цьому матеріалі залишилися сліди впливу згадуваних вище «Записок» І. І. Горбачевського. А звідси — помилкове зарахування І. І. Горбачевського до тих членів Товариства об'єднаних слов'ян, які вели агітацію серед солдатів, і надмірне прославлення фельдфебеля Шутова (с. 216, 224—225), і безпідставне звинувачення С. І. Муравйова-Апостола в тому, що він не закликав до свого повстання селян близьких сіл (229).

В цілому ж книга заповнює прогалину в науково-популярній літературі про безприкладний подвиг декабристів та про їх діяльність на Україні. Вона, безперечно, принесе користь масовому читачеві.

М. М. ЛИСЕНКО (Київ)

Одержано 28.01.91

* * *

**ОСНОВНІ МАТЕРІАЛИ
РЕСПУБЛІКАНСЬКИХ МІЖВІДОМЧИХ НАУКОВИХ
ЗБІРНИКІВ ТА ЖУРНАЛІВ ІСТОРИЧНОГО ПРОФІЛЮ
(1990 р.)**

Вопросы истории СССР: Республиканский междуведомственный научный сборник. Вып. 35. Харьков. Наумов С. А. Местные Советы и колхозное строительство на Левобережной Украине в 1919 г.; Игнатуша А. Н. Советская историческая литература о православной церкви на Украине в 1917—1920-х гг.; Калининченко В. В. Результаты перераспределения земельного фонда УССР (1917—1929); Головки Б. Г. Участие рабочих сахарной промышленности УССР в управлении производством (1921—1925); Горошочек В. Я. Укрепление и развитие центрального аппарата государственного управления в области труда на Украине после перехода к нэпу; Лях С. Р. Аграрное перенаселение на Украине в 20-е годы; Кравченко В. В., Савенок Л. А. Деятельность Харьковской научно-исследовательской кафедры истории Украины им. академика Д. И. Багалая (1921—1930); Мигаль Б. К. Аренда государственных земельных фондов трудящимся крестьянством Украинской ССР в 1922 — 1930 гг.; Чуркин В. Ф. «Крестьянские настрояния» красноармейцев территориальных частей Красной Армии

(1923—1932); Васильев В. В., Сургай Г. И. Участие рабочего класса Украины в проведении массово-политической и культурно-просветительной работы на селе в годы четвертой пятилетки; Коцур А. П. Организационно-политическое укрепление местных Советов Черновицкой области и повышение их роли в осуществлении индустриализации (50-е годы); Полищук А. В. Среднее образование в Северной Буковине во второй половине XIX — начале XX в.; Лихачева Л. Б. Сельское население Донбасса в 70-е годы; Лановик Б. Д. Социально-экономическое развитие западных областей Украинской ССР за 50 лет Советской власти; Кашенко С. Г. С. М. Соловьев о роли географического фактора в истории России; Батушанский В. М. О культурных взаимосвязях Северной Буковины с Россией и Надднепрянской Украиной в 70—90-е годы XIX в.; Жалоба И. В. Днестровский водный путь и его значение в развитии экономических связей Северной Буковины с Россией в XIX — начале XX в.; Темирова Н. Р. Землевладение и производственная деятельность помещичьих хозяйств Юга Украины в конце XIX — начале XX в.

Проблеми слов'язознавства: Республіканський міжвідомчий науковий збірник. Вип. 41. Література, мова та культура зарубіжних слов'янських народів. Львів. Моторний В. А., Урбан З. Сторінки з історії українсько-чеських культурних взаємин XIX ст.: Л. Ріттенсберг; Рибалко О. Л. Луличани на Україні (епізод із лужицько-українських культурних взаємин); Андел В. П. До генетичних та етнічно-історичних основ старослов'янської мови кирило-мефодієвської доби; Мильников О. С. Культура полабських слов'ян у німецькій історіографії XVII—XVIII ст.; Лаптева Л. П. Вивчення лужицьких сербів у Київському університеті наприкінці XIX — початку XX ст.; Зимова М. І. Роль Я. П. Йордана в історії міжслов'янських взаємин (40—70-ті роки XIX ст.); Кравець Я. І., Моторний В. А. Сербська Лужиця в дзеркалі галицької преси XIX ст.

Проблеми слов'язознавства: Республіканський міжвідомчий науковий збірник. Вип. 42. Історія зарубіжних слов'янських народів. Львів. Мислінський К. Полабські слов'яни, їхня історія і занепад в новій польській та німецькій історіографії; Рудь М. О. Про розвиток язичницької релігії та її роль у полабослов'янському суспільстві X—XX ст.; Щигел Р. Проблеми урбанізації Центральної Європи у XII—XVI ст.; Крикун М. Г. Поширення польського адміністративно-територіального устрою на українських землях; Криль М. М. Чеські педагоги у навчальних закладах України (перша половина XIX ст.); Майборода Р. В. Відробіткова рента в шляхетських маєтках Сяницької землі у XVIII ст.; Александрович В. С. Жовківська «Битва під Хотинном» — невідома сторінка творчої біографії Андреаса Стеха; Мовчан С. П. Еміграція галицьких селян в Боснію і Герцеговіну наприкінці XIX — початку XX ст.; Баран З. А. Виступи робітничого класу Польщі напередодні другої світової війни; Трофимович В. В. Солідарність варшавських робітників з революційними подіями в Петербурзі в січні 1905 р.; Чорний В. П. Юрій Венелін — будитель слов'янських народів; Проданов Н. Марін Дринов і розвиток болгарської історичної науки; Плетньов Г. Найдено Геров і ставлення Росії до болгарського церковного питання; Галун Н. Г. Христо Ботев про балканську політику Росії; Жук В. Н. Участь випускників Полтавського кадетського корпусу у визволенні Болгарії від османського гноблення (1877—1878); Стоянов І. Болгаро-російські торговельні зв'язки в перші роки після визволення Болгарії; Палангурські М. Росія у зовнішньополітичних концепціях ліберальної (радославистської) партії Болгарії (1886—1915); Глічов І. О. Більшовицька «Правда» про ставлення російської громадськості до Балканських воєн; Крапивін О. В. Олександр Стамболійський про революційні події в Росії початку

XX ст.; Лучук В. І. До образу Христо Ботева в українській сучасній поезії; Страшнюк С. Ю. Болгаристика в Харківському університеті (1805—1869).

Научные труды по истории КПСС: Республиканский межведомственный научный сборник. Вып. 166. Становление и обновление образа жизни советского общества (Из опыта деятельности Компартии Украины). Киев. Панибудьласка В. Ф., Заремба С. З. Деятельность общественных организаций Украины по решению проблем межнациональных отношений в 20-е годы; Макогон В. П., Макаревич Н. В., Белов В. М. Производственные совещания как средство повышения трудовой активности (На материалах партийной печати Украины 1921—1925 гг.); Колесник В. Ф., Дорошенко Н. С. Формирование руководящих кадров промышленности Украинской ССР (На материалах журнала «Кадры», 1930 г.—февраль 1933 г.); Камчугова И. Д., Ляхочкий В. П. Роль партийно-советской печати Украины в становлении советского образа жизни; Хохлов В. Г. Деятельность партийных организаций промышленных предприятий Украины по развитию коллективизма (1966—1970 гг.); Назарова С. Н., Стеценко С. В. Социально-политические аспекты образа жизни сельскохозяйственных рабочих (На материалах совхозов Украины, 1966—1986 гг.); Белоусов Л. В., Солошенко В. Н., Жилко С. Е. Эффективность социальной политики партии на селе в 1970—1985 гг. (Факторный анализ); Онищенко И. Г., Панибудьласка А. В. Межреспубликанское научно-техническое сотрудничество: опыт партийного руководства 70-х годов; Портнова Т. В. О сотрудничестве научно-исследовательских и производственных коллективов РСФСР и УССР на рубеже 70—80-х годов; Рыжко Н. И., Подлесная Л. С., Смелянская А. В. Социально-культурное развитие города и патриотическое воспитание; Боярская З. И. Партийно-советская пресса и обновление образа жизни советского общества (постановка проблемы); Красковская М. П., Авдеенко Е. Д. Роль соревнования в утверждении коллективизма как важной черты советского образа жизни.

Архіви України, № 5, 1990. Котляр М. Ф. Деякі невіршені питання історії українського народу доби феодалізму; Яковенко Н. М. До питання про реконструкцію складу київських судово-адміністративних архівів кінця XVI—першої половини XVII ст.; Гриценко І. А., Ляпунов Ю. П. Документи про економічні зв'язки Північної Буковини з Росією і Україною в XIX—на початку XX ст.; Крячок М. І. Листування О. Г. Сластьона з М. С. Грушевським та К. М. Грушевською; Яковлева Л. В. Документи ЦДАЖР УРСР про солідарність трудящих Радянської України із зарубіжним пролетаріатом (1919—1937 рр.); Міськов О. В. Документи фонду П. П. Вершигори у ЦДАМЛМ УРСР; Колодій Л. П., Топішко Н. О. «Немає на світі красивішого міста...»; Гісцова Л. З. Чи були блакитні й жовті прапори на Запоріжжі?

Архіви України, № 6, 1990. Іващенко І. К., Полетун Н. М. Документи і матеріали з історії Чернігова (До 1300-річчя заснування); Варварцев М. М. «В справі ознайомлення Заходу з Руссю...» (З неопублікованої епістолярії М. П. Драгоманова); Слюдикова Т. Б. Невідомі джерела до біографії декабриста М. Ф. Орлова; Скарбовийчук С. М. Фотодокументи з колекції М. М. Железняка; Рибалко О. Л. Документальна виставка з питань охорони пам'яток історії та культури в Українській РСР; Теремязева С. П. Розсекречення документів у Держархіві Донецької області; Кульчицький С. В., Шаталіна Є. П. Джерела про колективізацію і голод на Україні (за матеріалами ЦДАЖР УРСР 1929—1933 рр.); Шандра В. С. До вивчення діяльності Комісії для описання губерній Київського учбового округу; З історії милосердя і благодійності; Гісцова Л. З. З ар-

хіву Коша Нової Запорозької Січі; Дудко В. І. Неопублікований лист І. К. Карпенка-Карого.

Архіви України, № 1, 1991. Никирса М. Д. Документи про вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка на Північній Буковині; Михайло Грушевський: до 125-річчя від дня народження; М. С. Грушевський. Автобіографія; Пиріг Р. Я. В об'єктиві — Троцький; Рибалко О. Л. О. І. Білецький: неосяжний діапазон знань та інтересів; Лаптева Л. П. Визначний дослідник і пропагандист історії і культури слов'ян; В. Затонський. Із спогадів про українську революцію; Марочкін В. П. Значимість «обволання» і роль «кликуна» в суспільно-політичному житті міст України XV—XVII ст.; Замлинський В. О. Чергове видання «Пам'яток історичної думки України».